

[Chr. Rasmussen.]

som vi ikke i øjeblikket er i stand til at overskue. Vi må dog ønske og håbe, ikke mindst for landbrugets egen skyld, at den tid, hvor det øvrige samfund skal yde direkte tilskud til de enkelte, bliver kortest mulig. I modsat fald frygter jeg en meget uheldig udvikling inden for det danske landbrug.

Med disse bemærkninger skal jeg på mit partis vegne anbefale de fire lovforslag til en videre og nogenlunde velvillig behandling i det høje ting.

Jens Chr. Christensen: Da regering og folketing i efteråret vedtog det såkaldte efterslæb til tjenestemændene, skabtes der i samtlige landbohjem en berettiget forventning om, at regering og folketing henad foråret, når tiden var inde til at revidere de gældende landbrugslove, ville vise den samme forståelse over for landbrugets udøvere som den, der kom til udtryk over for tjenestemændene. Ikke alene bønderne selv, men enhver, der følger med i udviklingen i vort samfund, vil være helt klar over, at hvis der kan tilkomme nogen folkegruppe i Danmark dækning for efterslæb, er det landbrugets udøvere.

Ganske vist vil enhver, også bønderne selv, indrømme, at året 1964 var økonomisk bedre for landbrugserhvervet end de forudgående 5-6 år. Derom taler jo alene den offentliggjorte forrentningsprocent. Enhver, der har en lille smule gnist af forstand på økonomi, ved imidlertid også, at ét års forbedring af forrentningsprocenten — navnlig når den, som det her er tilfældet, er ret minimal — ikke vil være i stand til at dække de mange økonomiske huller, som tidligere års dårlige forhold har skabt for landbrugserhvervets udøvere. Der skal langt mere end ét års forbedring til for at genskabe sund økonomi for landbruget. De kæmperegninger, landbrugets udøvere har hos foderstof-handlere, gødningsstofforhandlere, maskinforhandlere og købmænd, taler deres tydelige sprog om de økonomiske vanskeligheder, den danske bonde har at kæmpe med. Jeg kan i den forbindelse henvise til de udtalelser, formanden for Dansk Andels Gødningsforretning fremsatte på foreningens årsmøde for få dage siden. Deraf fremgik det klart, hvorledes medlemmernes gæld

til foreningen i de sidste år var steget katastrofalt. Noget sådant rettes ikke op med ét års forbedret forrentningsprocent.

Dertil kommer, at de forløbne måneder af indeværende år har vist vigende priser på en del af landbrugets produktion. I den økonomiske årsoversigt siges det klart, at der kan ventes prisfald på flæsk og mejeriprodukter. Samtidig hermed har arbejdsmarkedets parter, tilskyndet af de såkaldte vismænd, tilladt sig en stærk forøgelse af det i forvejen meget høje udgiftsniveau. For landbrugets udøvere er det helt uforståeligt, hvordan disse vismænd, i hvis økonomiske overvejelser det også må indgå, hvorledes produktionsvilkårene for landbruget vil forme sig, kan tillade en lønstigning af den art, vi nylig har været vidne til. Det har forundret landbrugerne, at man fra den side har kunnet anbefale en sådan udgiftsforøgelse.

Selv om adskillige skrivebordsteoretikere har fundet frem til, at det danske samfund udmærket kan undvære vort landbrug og vort landbrugs produktion, er det vist mere realistisk i hvert fald indtil videre at regne med, at landbrugets produktion såvel til det hjemlige forbrug som til eksport er noget, vi ikke kan undvære. Mon nogen for alvor tror, at de ca. 5 milliarder kr., som landbrugseksporten hjembringer i fri valuta, kan undværes i den slunkne danske valutakasse? Jeg tror det i hvert fald ikke. Derfor er det også en rivende gal løn- og udgiftspolitik, der er ført i vort samfund i de sidste år, og desværre har den ikke mindst taget fart, efter at vi fik gennemført institutionen det økonomiske råd.

For industriens vedkommende, der afsætter to tredjedele af sin produktion på hjemmemarkedet, kan så godt som hele pris- og lønstigningen indregnes i produktionens salgspris; men for landbruget, der afsætter mindre end en tredjedel på hjemmemarkedet og resten til eksport, er der ingen mulighed for dækning i form af højere salgspris. Dertil kommer så de mange forskellige hindringer, dansk landbrugseksport møder ude omkring på verdensmarkedet i form af told, subsidier og meget andet.

Jeg har ønsket at nævne disse forskellige forhold for at understrege den situation, som dansk landbrug for tiden står i, og også for at understrege, at landbrugets besvær-